

**Idősek társadalmi részvételének,
a fiatal és idős korú generációk
közti együttműködés erősítése
a Dél-dunántúli Régióban**

Bevezető

Újszerű, időügyi módszertani alaptevékenységünkhöz illeszkedő, és mégis kihívásokkal kísért tevékenységre vállalkoztunk, amikor 2011. januárjában ígert mondtunk a gesztor kaposvári módszertan kérdésére, pályáztunk-e az általuk e-mailben továbbított pályázati felhívásra, melyet a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatások Főosztálya hirdetett meg az ország tíz szociális módszertani szervezete számára, meghívásos pályázat keretében. A program végén azt mondhatjuk, a terveket megvalósítottuk, és sikeresen tudtuk venni az akadályokat, leginkább azt, hogy a tervezetthez képest alig több, mint fele idő állt rendelkezésünkre. Valamennyi résztvevő eredményesnek értékelte a programot.

A pályázati felhívásról

A pályázat **célja** az Időügyi Stratégia II. 4.5. pontjában megfogalmazott időszedők és idősek társadalmi részvételének erősítéséről szóló innovatív programok működtetésének támogatása.

A **pályázók köre** a regionális, illetve egyházi szociális módszertani intézmények voltak.

Támogatott programok, a programok szemléte

- fiatal, időszedő és idős korosztály egymás életébe és készségeibe nyerjen bepillantást, azokat támogassa, segítse.
- mindkét célcsoport valamint családjaik értékrendjét kiemelten kell kezelni
- célcsoportok érdeklődési köre, hiányterületei, képességei egymásra felhajtó erőként hatnak
- fiatal korosztályt az idősebb tanítja valamely készségre és viszont
- idősebb korosztály szabadidős programot szervez a fiatalabbaknak
- idősebb korosztály felügyeletet nyújt a fiatalabbaknak
- közös programok megvalósítását szervezik meg úgy, hogy abban mindkét korosztály aktív feladatot kap
- a program továbbélése a pályázati időszak után még legalább két évig biztosított.

A program **kivitelezője kizárólag idősek nappali intézménye** lehetett, mely *oktatási intézménnyel és/vagy közművelődési szervezettel közösen tervezte és végezte* pályázati programját.

A **pályázat megvalósításának időszaka:** 2011. február 1. – május 31., a gyakorlatban a támogatásról szóló értesítést követően indítottuk a programot, melyet alig több, mint 2 hónap alatt terv szerint bonyolítottunk.

A pályázható keretösszeg 20 millió forint, pályázónként 5 millió forint – az „Idősügyi programok” elnevezésű költségvetési fejezeti kezelésű előirányzataból.

Koncepciónk

Építettünk a kistérségi környezet és idősök nappali intézményeinek sajátosságaira. A pályázati felhívásban szereplő támogatható tevékenységeket mindegyikét – kivéve az idősebb korosztály felügyeletet nyújtó fiatalabbaknak program – beépítettünk programtervünkbe. Az öt idősök klubja más-más környezeti, kapcsolati háttérű, tárgyi felszereltségű. A vezetők és a gondozók összeszokott páros alkotnak, valamennyi idősök klubjában más meglévő specialitásokat meghagytuk a helyi nappali intézmények számára. Rájuk bízunk, hogy a pályázott programokon belül melyiket választják, és annak részletes programját miként építik fel. Szempont volt, hogy a szinte naponkénti ütem megvalósítása mellett úgy hajtsák végre a programokat, hogy abban ők is és szívesen és örömmel legyenek benne. A módszertani felelős háttérként biztosította az egységes programvezetést, formanyomtatványokat, kérdés esetén a választ.

Környezeti háttér

Öt idősök klubját működtet a székhely HEGYHÁT Integrált Szociális Intézmény (7064 Gyöngyös, Táncsics u. 472.) összesen 150 férőhellyel.

- 30 férőhelyes idősök klubja,
7072 Diósberény, Iskola u. 13. szám alatti telephely
- 25 férőhelyes idősök klubja,
7064 Gyöngyös, Petőfi u. 353. szám alatti telephely
- 45 férőhelyes idősök klubja, házi segítségnyújtás
Ozora, Hunyadi u. 64. szám alatti telephely
- 20 férőhelyes idősök klubja,
7193 Regöly, Vörösmarty u. 1. szám alatti telephely
- 30 férőhelyes idősök klubja,
7071 Szakadát, Fő u. 28. szám alatti telephely

A települések egyaránt a leghátrányosabb helyzetű 33 kistérség egyikében, Tamási kistérségben helyezkednek el. Egyik nappali intézmény sem tartozik a kötelezően működtetendő településnagysághoz: két település 500 lélekszám alatti, két település 1-2 ezer lakos közötti, és egy nappali intézmény a nemrég városi rangra emelt alig több mint kétezer lakosú Gyöngyösön működik. Egyaránt található közöttük az 1960-as évek második felétől induló intézmény azonos

telephellyel, a megszakításokkal több évtizede működő idősek klubja, és a 10 éve fennálló klub.

Fenntartó szempontjából a kistérségi fenntartású, de Tolna megyei tulajdonú székhely intézmény integrálja a szolgáltatásokat. Az öt idősek klubját a tulajdonos települési önkormányzatok néhány éve működtetésre átadták a Tamási és Simontornya Városkörnyéki Önkormányzatok Többcélú Kistérségi Társulásának. Ezzel a kistérség 32 településén belül Gyöngyös a négy szociális mikro-térség egyikeként biztosítja a folyamatos szakmai ellátást. A települések életében fontosak, közösségformálóak a nappali intézmények, és a települési önkormányzatok a forráshiány ellenére elkötelezettek a többcélú kistérség számára átadott intézmények hosszú távú fenntartása.

- Az idősek klubjaiba járók múltja, élete a paraszti életformához kötődik. Ezt a specialitást felhasználtuk a programtervél.
- Az öt település közül háromban a német kisebbség nagy számban van jelen. A területre jellemző nemzetiségi (sváb) szokásokat, hagyományokat beépítettük a programtervbe.

Programunk céljai

Az idősek társadalmi részvételének erősítése és a generációk közötti kapcsolatok mélyítése, a generációk közötti szolidaritás erősítése, az idősek társadalmi hasznosságának, közösségi megbecsültségének növelése. A fiatal és idős generáció közötti együttműködést segítő csoportos és közösségi programok szervezése, lebonyolítása és ezen programok disszeminációjának biztosítása a lent jelölt öt idősek nappali ellátását nyújtó intézményben 2011. február 1.–2011. május 31. közötti időszakban. Gyakorlatilag március 28-tól indult a program, a támogatásról való értesítést követően azonnal.

A tevékenység az idősek nappali intézményében zajlik. Az ettől eltérő a helyszíneket konkrétan megfogalmazza a programterv. Célunk a pályázati célokkal azonosan az, hogy folyamatosan – legalább két évig – biztosítsuk a tervben szereplő programok fennmaradását.

A programterv tematikája olyan sorrendben került kialakításra, mely alkalmas teremtett a hosszú távú kapcsolat kialakítására idősek és fiatalok között. Először az élményeken keresztül ismeri meg egymást a két célcsoport. Az ismeret vezetne ahhoz a szeretethez, mely az idős és fiatal közt a hosszú távú kapcsolatot, az egymásra való számítást, egymás támogatását megalapozza.

Programunk célcsoportjai

A program célcsoportját a nappali ellátást igénybe vevő idős korú személyek és az idősek nappali ellátását nyújtó nappali intézmény ellátási területén működő közoktatási intézményekben tanuló fiatalok jelentették. Az idős korú célcsoport száma: Diósberény – 30 fő, Gyöng – 25 fő, Ozora - 45 fő, Regöly – 20 fő, Szakadát – 30 fő, összesen 150 fő. Az idősek nappali intézménye mellett a településen élő aktív idősek számára szintén biztosítottá vált a programban való részvétel, akik jelenleg is belátogatnak a nappali intézmény egy-egy programjára az 5 településen. Minimum további 50 fő részvételét terveztük közülük. A fiatalok az alábbi intézményekhez kötődően vettek részt a programban: A gyöngi általános iskola tagjai Diósberényből 27, Gyöngkről 124, Szakadátról 11 fő, a gyöngi gimnáziumból Diósberényből 5, Gyöngkről 49, Szakadátról 5 fő. A diósberényi óvodások Diósberényből 7, Szakadátból 9 fővel vesznek részt a programban. Ozorán az óvoda 75 fővel, az iskola 140 fővel kapcsolódott a programhoz, Regölyben az óvoda 20, az iskola 35 fővel. Az óvodapedagógusok, általános- és középiskolai pedagógusok, Gyöngön és Regölyben a közművelődési intézmények szakemberei vállaltak együttműködést a program sikeres lebonyolításában. Összességében a programban 200 idős korú és minimum 300 fiatalkorú bevonását terveztük a felsorolt 507 főből. A létszámbevonás a terv szerint valósult meg.

Az idősek és fiatalok közös programjainak jelentősége a szociális munka szempontjából, a fenntarthatóság biztosítása

Az idősek és fiatalok az eddigi másodlagos csoportjaikat megnyitották a másik korosztály felé. A programokon keresztül többet információkhoz jutottak, kommunikációjukat egymáshoz igazíthatták, saját képességeiket aktivizálták a másik korcsoport szolgálatában. Ezáltal mindkét csoport közelebb került egymáshoz, növekedhetett a másik irányában az empátia és tolerancia, kompetensebb személyekké válhatnak. Az egymás felé tanúsított pozitív érzések a feladat elsajátítása során jelentős hatást gyakoroltak a csoportteljesítményre. A csoportban gyakorolt új szerepek a tagoknak megnövekedett biztonságot adnak. A feladatvégzésben és a másik szolgálatában elkötelezettebbekké válnak. A fiatal számára az idősek körében meglévő csoportmérés olyan közeget biztosít, mely növeli alkalmazkodó képességét, elfogadó magatartását az idős korosztály felé. A kooperációs kapcsolatban megerősödött a csoportkohézió. Vonnakoztatási csoporttá válhatott az újfajta közege, szerepe lehetett az alkalmazkodó viselkedés kialakításában és megerősítésében. Ehhez járul hozzá, hogy

az együttlét, közös program nemcsak a pályázati ciklus 4 hónapjára, hanem több évre irányul. A programban résztvevők személye több éven át azonos maradhat. A nappali intézmény számára kötelező szolgáltatás a foglalkoztatás és mentálhigiénés ellátás, ezért a nappali intézmények szakemberei folyamatosan szervezik az idősek fiatalokkal történő csoportos foglalkozását, továbbá elősegítik a személyes kapcsolatok fennmaradását.

A program lebonyolítás módszertana

Az időszügyért felelős konzorciumi tagszervezet folyamatosan segítette és szervezte a tervezett programok lebonyolítását. A részletekről szóban és szükség szerint írásban is informálta az idősek nappali intézményének személyzetét és az együttműködést vállaló szervezetek képviselőit. Felügyelte a kitűzött célok megvalósulását. A helyi idősek klubjai vezetői a szabadon választható alternatív programok alapján maguk választották ki a konkrét programot. Az idősek nappali intézményeinek telephelyenként írásos heti tervet kellett készíteni

- a konkrét programtervről,
- az előkészítés feladatairól
- a szükséges eszközökről
- egyenként a részprogramokhoz kapcsolt célokról

A módszertan a foglalkozások megtartásához:

- foglalkozás-feljegyzés mintát
- jelenléti ív mintát
- a buszos úthoz az idős–fiatal párban való ismerkedéséhez speciális kérdéssort

készített, melynek kitöltéséért a nappali intézmény vezetője felelt. A módszertan folyamatos és közvetlen kapcsolatot tartott a telephelyekkel. Beszerezte az idősek klubja (továbbiakban IK) által felírt eszközöket és eljuttatta a megvalósítók felé. A foglalkozásokat a nappali intézmény digitális fényképezőgépen is megörökítette. A foglalkozás feljegyzéssel és jelenléti ívvel zajlott.

Jelen kiadvány a megvalósult programok bemutatásával mintát ad a kipróbált foglalkozások mind több helyen való megvalósításához elsősorban idősek nappali intézményei részére. Az IK vezetők az alábbi tartalommal minden foglalkozásról összefoglalót készítettek:

Idősek klubja településneve:

Program alszáma:

Program címe:

Program időpontja:

Program vezetője:

Meghívott vendég:

A program rövid leírása:

Történések összefoglalója:

MEGVALÓSULT PROGRAMJAINK ISMERTETÉSE

1. Ismerjük meg egymást!

Legelső programcsoportunkban 24-féle idős és fiatal közt a kapcsolat felvételére és az ismerkedésre alkalmas játékot gyűjtöttünk. Ami a pályázati időszakban nem került megvalósításra, azt kihúzással jelöltük. A program nem zárul le a pályázat elszámolásával, tehát a későbbiekben is sor kerülhet a játékra.

1.1. „Add tovább” – névmemória labdával

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

1.2. „Bimm-bamm” – névmemória (páros játék)

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

1.3. „Én vagyok Te” – párok egymásnak bemutatkoznak (amit gondolnak, elmondják önmagukról, majd ezt követően a párja a másik tulajdonságaival mutatkozik be egyszám első személyben).

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

1.4. „Teszek a hátizsákomba... egy dalt...” – Szólánc alkotás: megismétlik az addig felfűzött szóláncot, és kiegészítik egy új szóval.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

1.5. „Névmemória”: saját keresztnév elé ugyanolyan betűvel kezdődő jelző tétel, melyet bővíteni lehet: honnan jött; mi a foglalkozása (pl.: Bátor Bori Bátaszék borbély)

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

1.6. „Küldöm a szeretetemet” – kör, kézfogás, szorítás–továbbítás – „Megkaptam.”

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

1.7. „Rajzolj velem” – párok egymásnak háttal: egyik kész rajzról utasítást ad társának, akinek ez alapján kell a rajzot elkészíteni.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

1.8. „Ismerj fel a kezemről”: ---

1.9. „Vakvezető” – bizalomjáték: ---

1.10. „Postásjáték” – így terjed a pletyka (egy mondat továbbadása súgva)

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

1.11. „Vonatozás” – Az szállhat fel a vonatra, aki a mozdonyvezető által ejtett hanggal, szótaggal új szót tud mondani.: ---

1.12. „Mozogjunk együtt” – mondókák, dalok követése mozgással

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

1.13. „Gyertek velem... kirándulni!” – a játékvezető utasításait eljártsszák (légzés, mozdulatok, mimika): ---

1.14. „Visszhangjáték” – hangvisszaadás: ---

1.15. „Legyél a tükröm” – mimika

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

1.16. „Szól a rádió” – közös vers v. mondóka mondása (előtte esetleg megtanulása), a játékvezető közben a „hangerő-szabályozó” gombot csavarhatja.: ---

1.17. Gyermekjátékok – közös játék: – Csön-csön gyűrű; Töröm-töröm a mákot; Lementem a pincébe; Lánc, lánc; Gyertek haza ludaim!

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

1.18. „Ki vagy Te?” – A kérésre hangutánzással, mozgással, mozdulatok utánzásával válaszol miután gondolt pl. egy állatra.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

1.19. „Adj hozzá egy mozdulatot!”

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

1.20. „Változzunk át!” – játékevezető utasítása szerint: ---

1.21. „Folytasd a jelenetet” – elkezdett jelenet megállítása, majd tetszés szerinti folytatása: Gyermek és idős korú párban is játszhatják.: ---

1.22. „Ki vagyok én?” – egy játékos hátára papírra írt nevet tűztünk ki, majd társaik (gyermek a gyerekről, idős az idősről) jellemző tulajdonságokat mondanak, melyből ki kell találni a felírt személyt. A társak tulajdonság-jellemzői alapján mindenki többet tudhatott meg arról a személyről.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

Az ozorai kirándulásra készülve két program megszervezése történt külső szakember vezetésével.

1.23. Tárlatvezetővel: A Pipo Várkastély állandó kiállítása az Esterházy emlékkiállítás. A grófi család fiatalabb korosztályának életszeletét bemutató időkről hallhattak. A foglalkozáson részt vevő idősebb korosztály saját életemlékeit eleveníthette fel. Beszélgetés zajlott az idős generáció fiatal koráról.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

1.24. Külső szakértővel: Dramatikus játék – Zsigmond király látogatása Ozorán címmel – közös felépítése zajlott minden részt vevő individuális aktivitásával. A játék nagyon aktivizálta a gyerekeket.

Gyöng IK	Diósberényi IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

„Hú nevelőim, dunántúli dombok...”

2.1. „Szülőföldem szép határa...”

Körséta a település határain a helyi épített értékek megőrzése céljából. Út mentén állított kápolnák felkeresése. Történetének, korabeli jelentőségének bemutatása a fiataloknak az idősek által. Helyileg eltérő módon a fiatalok is készülhetnek az építmény történetéből. Hiányosságok észrevételezése esetén a problémák felmérése – az egyházzal/önkormányzattal történő kapcsolatfelvételt követően a helyreállítási munkákban való segítségnyújtás önkéntes munkával. A körsétákon mindegyik programelem megvalósult.

Gyöng IK	Diósberényi IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

Szakadátai műemlék templom

Diósberényi templom az új keresztútjal

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

2.2. Német kisebbségi létforma régen és ma

Közös kirándulás a helyi Tájházhoz – A Tájház bemutatása: használati tárgyak, ruhák eszközök, szokások.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

2.3. Közös kirándulás egy nemzetiségi településre: óvoda, tájház stb. megtekintése – Báta, Gyöng, Varsád – összekapcsolódott a 8.6.3. programmal

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

2.4. Gyermekjátékok (az idősek elmondása alapján) tanítása, készítése, malomjáték készítésének, és a játék szabályainak tanítása a fiataloknak.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

2.5. Régi szokások a családok életében: babavarrás, házasságkötés, születés, halottsiratás, életképek eljátszása (színhátszókörös fiatalok)

Gyöng IK	Díósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

2.6. Közös éneklés, énektanítás, hangszeres zenét tanuló fiatalok az idősök klubjában bemutatták tudásukat.

Gyöng IK	Díósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

2.7. A burgonya szerepe a táplálkozásban: Saját élményen keresztül a fiatal az idősektől tanulja meg a gyakorlatban is a földterület előkészítését, a burgonya vetését, nevelését, szedését és feldolgozását. A megtermelt burgonyát közösen használják fel, és az „Idesüss-programon” belül főzik, sütik. Közösen elfogyasztják. – A vetésig jutott a program, a folytatás a burgonya szedésével várható.

Gyöng IK	Díósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

3. Pár-beszéd:

Telekommunikációs eszközök alkalmazása a mindennapjainkban

A fiatal és idős generáció az ismerkedő játékok által szabadon választott párt magának a Pár-beszédre vagy névhúzással alakulnak meg a párok. Ezt a formát láttuk legalkalmasabbnak arra, hogy az idős kérdéseire választ kapjon, a saját üteme szerint megismerje a mobiltelefon, számítógép és internet használatát. A párbeszéd, párban tanulás által a fiatal és idős jobban megismerhette egy-

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

mást, jobban reagálhattak egymás szükségleteire. A tervezettnél kisebb érdeklődéssel, egy helyszínen valósult meg a program..

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

- 3.1. Az idősök nappali intézményében a mobil telefon használatának megtanítása.

A fiatal a saját mobiltelefonján vagy az idős személy mobiltelefonján megmutatta az egyes funkciókat, azt begyakoroltatja az időssele – annak igénye, kérése szerint. A mobiltelefon használatánál az elsajátítandó ismeretekhez egy írásos sémát adhatunk a fiatalnak, amely szerint minden fontos funkció egységesen bemutatásra kerül. – Időtartam: 2×1 óra (igény szerint növelhető)

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

- 3.2. A helyi könyvtárban, eMagyarország Pontokon vagy az idősök klubja számítógépein a „*Kattints rá, nagy!*” tematikus program alapján a számítógép fiatalok általi megismertetése az idős emberrel.

A „Kattints rá, nagy!” programleírást igény szerint sokszorosítjuk az idősök számára. Két nagy részből áll a tanítás: számítógép használat és internet használat. Az idősök érdeklődésére számot tartó honlapokról a fiatalok számára a szervezők segédanyagot adtak. – Időtartam: min 20, maximum 60 óra. A program érdeklődést váltott ki, de nem volt rendszeres igény ezért nem indult tanfolyam.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

- 3.3. Az internet használat elősegítésére az idősök klubja vezetői a tematikus programot követően is szervezik a közösségi szintereken a megszerzett ismeret fenntartását, fejlesztését, illetve a fiatalok a későbbiekben is segítik az idősöket a számítógép használatában.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

4. Ismerkedés mesterségekkel

A településeken fellelhető kézműves mesterségek bemutatása által egy-egy mesterség megismerése, a mesterség saját élményen keresztül megismerése, az ismeretadás által lehetővé vált.: Látogatás a mesternél, kézművesnél, vagy annak meghívása az idősek klubjába – településenként eltérő módon, a helyi igények szerint. Az idősek klubja lakói elmondták egy-egy mesterséggel kapcsolatos saját élményeiket.

4.1. Lótartás, lószerszámkészítés, lovas kocsikázás

Gyöng IK	Díósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

4.2. Szövés

Gyöng IK	Díósberény IK
Szakadát IK	Ozora IK
Regöly IK	

4.3. Gyertyaöntés

Gyöng IK	Díósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

4.4. Seprűkötés: ---

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

4.5. Kelmefestés, kékfestő tevékenység

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

4.6. „Steckepuppe” készítése: ---

4.7. Fafaragás: játékok, használati tárgyak bemutatása, készítése

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

4.8. Fazekasság: ---

4.9. Pörköltcukortorta-készítés fortélyai, díszítése színes cukormázzal

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

4.10. Kukoricacsuhé kosarak készítése helyett: mézeskalácsos meghívása és mézeskalács elkészítése

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

4.11. Kenyér és bor program

4.11.1. A kenyér – két alkalom

4.11.1. A kenyér alapanyagának termesztése, betakarítása, feldolgozása régen. Az idősek ismertetőt tartottak a fiataloknak.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

4.11.2. Az „Idesüss” programon belül megismertették a fiatalokkal a kenyérkészítés lépéseit.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

4.11.2. A hegy leve: szőlőtermesztés és borkészítés – három alkalom

4.11.2.1. A borkészítés fontossága a középkorban, a fertőzött vizek helyett a tiszta ital fogyasztása. A borban található anyagok pozitív hatása újabb kutatások alapján: Pozitív példák felsorolása (antioxidánsok a vörösborban stb.)

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

4.11.2.2. Helyi hagyományos pince és a borkészítés eszközeinek megtekintése (Gyöngön a régi hercegi pince maradványainak megtekintése a Sulkovszky-kastély mellett.)

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK
				

4.11.2.3. Borkóstolás egy modern borászatnál. A kulturált borfogyasztást tanítását hivatásának tekintő helyi borász megmutatja a borkészítés folyamatát és saját élményen keresztül igyekszik megszerettetni a résztvevőkkel a kulturált borfogyasztást.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK
				

4.12. Az alábbi tevékenységekhez az idősök külön-külön kedvcsináló alkalmakat biztosítottak

*Bemutatták a technika sokféleségét és az alapvető lépéseket. Azt követően az idősök a fiatalok igénye szerint **párban gyakorolták be** a kézimunkalépéseket, mely ezután is **folyamatosan biztosítottá válik** az idősök klubjában a fiatal számára.*

4.12.1. Hímzés

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK
 				

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

Beszámoló a gyönki idősek klubja egyik hímzés programjáról:
Második alkalommal jöttek a fiatalok a kézimunka foglalkozásra. Az asztalokon már várta őket a sok fonal, tűk, cérnák és az előzőleg elkezdett munka. Nagy igyekezettel ültek neki a munkának, most aktívabbak voltak az idősek is, melléjük ültek az asztalokhoz és sok jó tanáccsal látták el a fiatalokat.

Van olyan 87 éves idősenéni, aki most vett kézbe hímzést először hosszú évek után, látva, hogy a fiatalok varrnak, ő is kedvet kapott. Valaha régen – mondta – sok szép, nagy méretű terítőt hímzett.

Ez a néni azóta is minden nap varrogat az Idősek Klubjában.

Sokkal jobban ment ma a kézimunkázás minden formája, mint az első alkalommal. A fiúkat nem lehetett rá-

beszélni ilyesmire, az ő feladatuk a hímzésminták előrajzolása volt. A foglalkozás végén minden kézimunkázó hazavihette munkáit.

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

4.12.2. Kötés

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

4.12.3. Horgolás

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

4.12.4. Pillekészítés, díszítése gyöngyökkel, flitterrel

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

4.12.5. Kosárfonás

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

4.12.6. Varrógéppel történő varrás tanítása (pl. sütésekhez kötény és fejkendő varrása)

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

4.13. Mesterségek egy helyen:

Közös kirándulás Bikalra az Élménybirtokra

Ezt a programot valamennyi idősök nappali intézménye számára külön-külön megszerveztük úgy, hogy az 55 férőhelyes buszban azonos számban üljenek fiatalok és idősök. Minimum 2, maximum 4 személy kísérte a résztvevőket.

Közreadjuk az ismerkedő kérdéssort, mely kicsit másképp szól a fiatalnak, másként az idősnek. Fontos szempont volt a párok kialakításánál, hogy az egymás számára ismeretlenek alkottak párt.

A másfél órás buszútból fél órát egymás mellett töltenek a párok. Az érdeklődő kérdéssort írásban kapják kézhez. Az idősöknek nagyobb betűnagysággal nyomtatva adtuk oda. Hazafele úton más párok alakulnak. Utóbbi szempont a fáradtság függvényében vált valóra vagy maradt el:

ÉRDEKLŐDŐ – fiatalnak

Beszélgetés keretében az alábbiakat kéne megtudni az idősről

- Az idős neve, keresztnéve
- Mióta jár az idősök klubjába?
- Otthon egyedül él-e vagy családdal?
- Milyen gyakorisággal tud beszélni családtagjaival?
- Az idősök klubja tagjain kívül kire számíthat, ha segítség kell?
- Mi a hobbija, amit szeret csinálni?

ÉRDEKLŐDŐ – idősnek

- A fiatal neve, szülei, nagyszülei neve, akiket esetleg ismer.
- Mi a fiatal kedvenc időtöltése?
- Mi az amit szeretne megtudni a fiatal a település múltjával kapcsolatban, melyben tájékoztatást ad az idős.
- Mi az amit a fiatal szeretne megtanulni az idősektől? (Hátha az idős tud ebben segíteni)

A párokon múltott, hogy milyen egyéb témák kerültek szóba

4.13.1. A kirándulást megelőzi a Bikalon látható mesterségekről (lentebb felsorolva) való adatgyűjtés, melyekből a fiatalok és idősök egymás közt a tevékenységeket felosztva készültek.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

4.13.2. A busz kiránduláson odafele és visszafelé is a fiatal kihúzta egy-egy idős személy nevét, és mellé ülve, a szervezők által kiosztott lapon szereplő adatokat megtudják párjukról.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

4.13.3. Bicalon egy egész napos program keretében az alábbi középkori tevékenységekkel és mesterségekkel ismerkedhettek meg a résztvevők: kosárfonó, fazekas, kovács, vízimolnár, szobrász, pék, mézeskalácsos, gyertyaöntő, fogadós, szabó, fafaragó, bőrműves. Az élménybirtokon korabeli ételt fogyaszthattak. Lehetőség volt középkori katonai tábor, lovagterem, küzdőtér, lovas istálló megtekintésére, és bekapcsolódni egy-egy tevékenységbe.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

5. „... Mert nagy kincs a kemence...”

Régi, tápláló, újra felfedezett, táplálkozás-élettanilag is jelentős helyi, hagyományos ételek elkészítése, begyakorlása több alkalommal a gyerekekkel. Az ételkészítés kiscsoportokban max. 6 felnőtt és 6 fiatalos résztvevővel zajlott. A cél, hogy a fiatalok önállóan is képesek legyenek elkészíteni az ételt, megismerjék a dagasztás, kelesztés, gyúrás lépéseit, egy-egy étel speciális fogásait, képessé váljon arra, hogy ő is továbbadja a tudását. Az ételkészítés a helyi klubban zajlott, rendszeresen visszatérő alkalmakon. A helyi intézmény melegítőkonyhájában sütik ki az ételt.

5.1. „**Idesüss-program**” Megismertetésre váró régi, hagyományos ételek: csörge fánk, farsangi fánk, fluta, hevöklész, zwievölprée, rétes, perecalács, kenyérbélesztés titkai, bodzaszörp, bodza lekvár készítés, mézeskalács ké-

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

szítés. Valamennyi étel készítése előtt az adott étellel kapcsolatos történelmi ismereteket is gyűjtötték a tanulók, és ismertették az idősek.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

5.2. Bizonyos ételeket a régi korra jellemző **kemencében** sütötték ki. Ebben az esetben nagy csoportban is dolgozhattak. A kemence köré gyűlve a tűzgyújtás technikáit is megtanulták fiatalok az idősektől.

Egyik helyszínen, ahol nem volt kemence, annak építése a program támogatásából valósult meg. A fiatalok nyomon követték a kemence építésének folyamatát. A kőművestől megtanulták a legfontosabb lépéseket az építésnél. Önkéntesként segédkeztek a kemencekészítésben.

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

Kenyérsütés, pereckalács-készítés. Továbbá a nyári szünetben a kemencét az aszalt gyümölcs elkészítéséhez használják, ezáltal az egyik legegészségesebb tartósítási eljárás fortélyait ismerhetik meg a gyerekek. Az aszalt szilvát az idősek klubjában varrt vászonzsákba helyezik, szellős helyen tárolják. A téli időszakban az óráközi szünetekben kiosztható.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

- 5.3. A mai kor ízei közül a **pizza** elkészítésének, sokféle módozatának megtanítása zajlott a fiatalok számára, változatos ételkészítési technikát adva ezáltal.

Cél, hogy egy modern ételt ne csak a gyorséttermi láncokhoz kötődően vagy gyorsfagyasztott készételként ismerjen meg a fiatal.

Saját élménnyé vált a pizzakészítés!

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

6. Hagományápolási alkalmak

6.1. Disznóvágás

Nem valósult meg, a pályázat bírálati szakaszának elhúzódása miatt.

6.2. Farsang

Közös készülődés: közös barkácsolás, dekorációk készítése, farsangi jelmezek, álarcok készítése, farsangi fánk készítése a gyerekek részvételével, felnőttek felügyelete alatt.

Diósberényi farsang

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

Az elkészített ételek, fánkok elfogyasztása

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

Farsangi mulatság megrendezése idősek és a gyerekek aktív részvételével.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

6.3. Húsvét

6.3.1. Hagyományos húsvéti dekorációk, asztaldíszek készítése, tojásfestés

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

6.3.2. Hagyományos húsvétot megelőző és húsvéti népszokások

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

6.3.4. Lelki felkészülés a húsvétra, hitélet gyakorlásának felkészülési gyakorlatairól beszéltek az idősek, illetve az egyházak képviselői.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

6.3.5. Készülődés: manuális és szellemi tevékenységek megvalósítása

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

6.3.6. Közös tojásfestés: hagyományos és modern technikákkal

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

6.3.7. Locsolkodás, locsolóvers tanulása, tanítása egymásnak

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

6.3.8. Közös ünnepi rendezvény megvalósítása

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

6.4. Anyák napja

6.4.1. Gyermek a pedagógus vezetésével készültek: közös éneklés, versstanulás, tánctanulás

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

6.4.2. A fiatalok ajándékot készítettek, ünnepi műsort adtak elő.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

6.4.3. Műsor után az idősek elbeszélése a szülők tiszteletéről.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

6.5. Gyermeknap

Megelőzőleg: Anyaggyűjtés – régi és mai énekek.

A helyi gyermeknap 3 generációs program összeállítása *Alternatívák*:

6.5.1. Hagyományos, régi játékokból megrendezésre kerülő családi verseny a tájháznál, szalonnasütéssel, közös tűz körüli énekekkel, magyar és német nyelven: – – –

6.5.2. Ki, mit tud múltunkról és jelenünkről? – Szellemi vetélkedő: idősek és gyermekek által összeállított kvíz kérdésekből (Szűkebb és tágabb környezet sajátosságai, helyzete, múltja, jelene, nevezetességei, híres emberei stb.).

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

6.5.3. Ügyességi versenyek, sorversenyek gyerekek és idősek részvételével vegyesen kialakított csapatokban: tésztafűzés; vízfordás kanállal; söprűtánc, csokievés késsel, villával, terményválogatás időre, tánc újságpapíron stb.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

6.5.4. Kézműves foglalkozások megvalósulása

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

6.5.5. Bohóc, bűvész: – – –

6.5.6. Idősek mesélnek gyerekeknek: – –

6.5.7. Palacsintasütés

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

6.5.8. Ajándék a gyerekeknek

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

7. Kreatív kézműves műhelymunkák az idősek nappali intézményeiben

A generációk közötti pozitív légkörű kapcsolat megteremtésével mindkét korosztály élményekben gazdag felejthetetlen foglalkozást tölthetett együtt. Vezeti: szaktanár. Segíti: IK vezető és gondozó.

7.1. „Kukorica, kukorica, pattogatott kukorica”: kukoricamorzsolás, pattogatás valódi serpenyőben, tűzön. A pattogatott kukoricából fűzér készítése. (Eszközszükséglet: pattogatni való kukorica 5–6 cső. 2–3 serpenyő, zsír-papír. A fűzéshez tűk, cérna.)

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

7.2. „Elvesztettem zsebkendőmet” : – – –

7.3. „Egyél libám, egyél már”: sólisztgyurmából magtálak készítése, szárítása sütés. (Eszközszükséglet: magvak: kukorica, lencse, szotyola stb., vagy termékek: csipkebogyó, madárcseresznye stb. 2 kg liszt, 1 kg só, 1 dl étolaj)

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

7.4. „Ablakomban, ablakodban”: ablakdíszek készítése szívekkel papírból, vagy lehúzzható üvegfestékből.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

7.5. „Finom falatok”– kóstolójáték: A részt vevők csapatokat alkotnak, bekötött szemmel kell kitalálni, melyik zöldségfalatot kóstolják meg a csapattagok. A maradék zöldségekből közösen saláta készült, amiből mindenki kedvére fogyaszthatott. (A foglalkozást gyümölcsökkel is meg lehet valósítani)

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

7.6. „Szeretettel üdvözöllek”: üdvözlőkártyák készítése ünnepre (névnap, születésnap, karácsony, húsvét stb.) (Eszközszükséglet: kartonpapírok, taffet-papírok, különböző színű, tapintású papírok. Ollók, ragasztók.)

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

7.7. „Kakaó–kávė–kalács”: fehér színű bögrék, csészék, kistányérok díszítése üvegfestékekkel. (Eszközszükséglet: bögrék, csészék, kistányérok. 10 féle színű üvegfesték.)

Gyöng IK	Díósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

7.8. „Botom, botom, botbabácskám”: botbabák készítése: – – –

7.9. „Kip-kop, kopogtatok”: – – –

8. „Természet csodái, és értékeinek felhasználása” – beszélgetések, élményszerzések

8.1. A patakvíz hasznosítása, mosás, hamulúg és szappankészítés folyamata, kenderáztatás, előkészítése a szövéshez – idősek mesélnek

Gyöng IK	Díósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

8.2. A 2010-es árvíz és belvíz kapcsán a folyómedrek tisztításának, árterek megtartásának régi gyakorlatáról: – – –

8.3. Madárvédelmi berendezések és a helyi védett madarak megismerése (biológus szaktanár bevonásával), az alapján az idősek klubjaiban a tájra jellemző madarak számára odúk készítése közösen. A nyár felé közeledve a gyorsabb megvalósítás érdekében készen szereztük be az odúkat pályázati forrásból. Az odúk kihelyezése a klubok, iskola, gyermekek kertje területén – a folyamatos találkozások során beszámoló a tapasztalatokról.

Gyöng IK	Díósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

- 8.4. A szántóföldi vetésváltás jelentősége, betakarítás, tarlóápolás régen, le-
geltetés haszna. — — —
- 8.5. A halászatról régen és ma – szakember előadása, idősek gyermekkori él-
ményeiket, halászati emlékeiket mondják el. Gemenc és ártér megisme-
rése, halászati múzeum megtekintése – A 8.6.3.-nál leírva!

8.6. *Az alábbi kirándulások közül a különböző klubok
alternatívan választanak:*

- 8.6.1. Kirándulás a közeli (10 km) természetvédelmi pacsmagi tavakhoz, a víz-
imadár-paradicsom szemlélése távcsővel – szakember helyi ismertetőt
mondott a madárvilágról, életmódjukról

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

Beszámoló a megismert Pacsmagról a résztvevők írásából:

Az 1990-ben védetté nyilvánított Pacsmagi-halastavak területén 1982 óta ter-
meszet- és madárvédelmi munkákat végző Molnár Zoltánék (MME, Tamási)
erdei iskolát alakítottak ki.

A területen az iskolai csoportoknak tartott erdei iskolai foglalkozásokon, táborokon kívül
egész évben gyűrűző- és fotóstáborokat, ma-
dárvédelmi programokat szerveznek. A Pacs-
magi-halastavak Természetvédelmi Terület
Tolna megyében, Tamásitól 10 km-re, délke-
letre, a Koppány folyó völgyében található.
északkeletről a Tamási-Keszőhidegkút vasút-
vonal, délnyugatról a Regölyből Tamásiba vezető földút határolja. délkeleten
a tavak szegélye, északnyugaton pedig a kishenyei közúti híd a határ.

A terület megközelítése nem egyszerű, talán ennek is köszönheti fennmaradását
a csodálatos vízi élővilág. Szekszárd felől a 65-ös úton Regölyig lehet eljutni,
onnan csak száraz időben járható a 4 km hosszú földút, amely a Koppány völ-
gyének peremén vezet a tavakhoz. Budapest felől autóval a 6-os úton Duna-
földvárig utazunk, majd rátérünk a 61-es útra. Pincehelyt elhagyva, Tamási
előtt, Adorjánpusztán térhetünk rá a csak száraz időben járható földútra, amely
4,5 km hosszan halad a természetvédelmi terület határát képező Tamási–Ke-
szőhidegkút vasútvonal mellett.

Ha a földút járhatatlan, célszerű a majorságban hagyni a gépkocsit, és a vasút mentén 35–40 perces gyaloglással lehet elérni a tavakat. Nagyban megkönnyítené a terület megközelítését, ha ismét üzemelne a személyszállítás a Tamási–Keszőhidegkút vasútvonalon, mert ekkor a terület központjába, a pacsmagi erdei iskoláig lehetne vasúton utazni.

A madárállomány csökkenését jól mutatta, hogy nyáron naponta 8-10 egyedet tudtak meggyűrűzni, míg korábban százas nagyságrendben akadtak fenn szárnyasok a hálókon. Egyes fajok, például a cserregő nádi poszáta egyedei később, augusztus helyett októberben jelentek meg Pacsmagon, ami arra utal, hogy északi költőhelyeiken tudtak pótköltést végezni, más fajok már nem voltak ennyire szerencsések.

A 487 hektáron fekvő természetvédelmi terület így is bővelkedik látnivalókban, köszönhetően annak, hogy több mint kétszáz faj élőhelye. Decemberben is több száz nyári lúddal lehet találkozni, itt telet több récefaj - tókésréce, csörgő réce, kerцерéce - a szintén a récefélékhöz tartozó kisbukó, nagybukó, a ragadozók közül feltűnik a szirtisas, a réti sas, a vándorsólyom és kékes réti héja is – sorolta a madártani szakember. Sőt egy ritka, vonuló faj, a nagypóli is itt maradt.

A Tamási és Regöly között fekvő, a szélesebb közönség előtt viszonylag ismeretlen Pacsmagi-halastavak Természetvédelmi Terület 1990 óta élvez védelemet, 1997 óta pedig a nemzetközi jelentőségű vadvizek sorába tartozik. A közel félezer hektáron hat halastó és az őket övező jelentős nádas biztosít élőhelyet 214 madárfajnak; legjelentősebb értéke a cigányréce. A hazai állomány csaknem egyötöde itt költ; korábban 50-55 párta tették a pacsmagi cigányréce-populációt, idén szeptemberben ennél nagyobb létszámban jelentek meg. A megfigyelések szerint már kora tavasszal megérkeznek az első példányok, tavaszi vonulásuk április elején tetőzik, amikor számuk meghaladja a 200 példányt is. Az első fiókás családok május 20-a körül jelennek meg, de még augusztus végén is lehet látni néhány napos fiókákat vezető tojót. Az utolsó cigányrécék október végén repülnek el pacsmagi fészükéből. Az 1-es számú tó 70 hektárnyi nádszigete jelentős gémtelepelt rejt. A nádasban fészkelő szürkegémek ritkaságnak számítanak, ezek a madarak ugyanis többnyire ártéri erdők öreg, magas fáin szoktak fészkelni. Mivel 50 kilométeres körzetben sem található hasonló adottságú terület, a tavak és nádasok vonzzák az átvonuló madarakat. A tavaszi vonulás a bibeikkel kezdődik, amelyek százszámra repülnek naponta délnyugatról északkeletnek. A tavak kiolvadása után érkeznek a récék ezrei, néha több száz kanalas réce.

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

Molnár Zoltán ismertette a madárgyűrés menetét is.
A résztvevők számára maradandó emléket jelentett a program!

- 8.6.2. Kirándulás Lengyelre (40 km), a nagy múltú megyei mezőgazdasági iskola kertjének különleges fáit szemléljük meg, rövid sétát teszünk az erdei iskolához, ahol szalonnát sütünk. – – –
- 8.6.3. Kirándulás a megye területén lévő Gemencbe, ott közös főzést szervezünk az arra kijelölt helyen – Bátai főzés

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

A pályázatunk sok más programját kombináló program valósult meg a gemenci kirándulás során:

- 1.) Múlt évben az idősek klubját működtető településeket részben érintette a nyári árvíz: a Gemenc mint ártér, valamint Bata, mint ártéri település párhuzamot von a településeink közt.
- 2.) A meglátogatott település az idősek klubjait működtető HEGYHÁT ISZI-hez hasonlóan község, alkalmas a hasonlóságok és különbségek megvonására múlt és jelen tekintetében.
- 3.) A helyi tájház fiatalok és idősek általi megismerését követően megyénk más tájegységének másságát, sokszínűségét ismerhették meg a résztvevők.
- 4.) A gazdag program miatt mégsem közös bográcsozás zajlott, hanem bográcsos ételt ebédtünk.

A buszban 3 település óvodásai és két település idős és felnőtt korosztálya, összesen 57 személy gyűlt össze a közös útra. A pályázati program során a résztvevők már megszokták a közös együttlétet. E programban az egy órás közös utazást követően különböző tájházba tett látogatást a különböző generáció.

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

A 24 óvodás a Fekete Gólya Házban interaktív tájházként „belebújhatott a gólya és gemenci állatok bőrébe”, megismerték a fekete gólya jellemzőit, szokásait 2×45 perces foglalkozás keretében, változatos kreatív játékokkal.

Ezalatt a felnőttek Bába település letűnt korát, a paraszti gazdaság mindennapjait is megismerve tekintettek végig egy módosabb bátai portát. A tájház vezető a szokások, öltözködés, gazdálkodás jellegzetességeire is kitért.

Második állomásunkat egyaránt megtekintette az óvodás és az idős korosztály, külön tárlatvezetésben, mely a halászlé múzeumban kiállított tárgyak és fényképek segítségével az ártéri gazdálkodást, a halászok portáját és a halászlé eszközöket mutatta be.

Következő állomásunk a Czencz János Emlékmúzeum volt. A XX. század első felében híres budapesti festő Bába településre költözött a település szépsége miatt, és itt alkotott. Érdemeihez képest a nagyközönség kevésbé ismeri. Életkép és portré gyűjteményeiből a természetes-

ség, és élethű ábrázolás bontakozik ki: belefeledkezhattünk az egy-egy festmény nyújtotta varázslatba. A művész lánya látott minket vendégül, ő gondozza apja hagyatékát, s többek közt hímestojás készíttéssel foglalkozik.

Megtekinthettük a tyúk-, liba-, emu-, strucctojásokat, azok változatos motívumait, vásárolhattunk is belőlük. Az óvodások itt is önálló tárlatvezetést kaptak, hiszen 57-en voltunk, több szempontból is ez volt praktikus. A

bográcsos csirkegulyást csipetkével ugyanitt fogyaszthattuk el közösen. Ennyi látnivaló után jól esett a leülés, étel, ital, sokan többször is merítettünk a finom gulyásból, melyből bőségesen volt

Ebéd után a pörbolyi Ökoturisztikai Központ-hoz vettük utunkat, onnan indult nosztalgia gőzösvonatunk be a gemenci erdőbe. Az előre bejelentett csoportos úthoz az ottani szakemberek javaslata szerint Lassi állomáson szálltunk le, ahol a két korosztálynak egyaránt kínált programot a turisztikai központ.

Mivel az időjárás esős volt, zárt kocsikkal utaztunk a gőzösön. Egyszer csak megállt a gőzös, leszállt róla egy vadetető, és ennivalót dobott az elkerített területen legelésző vaddisznóknak, azok pedig odaszaladva a kerítéshez, ujjongással kísért látványt nyújtottak az ovisoknak, még csíkos kismalacokat is láthattunk. Lassiba érkeve a kétórás programunkat az esőbeállóban kezdtük, mert esett az eső. Közös játékot kezdtünk a gyerekekkel, miután kipróbáltuk, hogy minden ovis tud-e kacsintani. Az óvónő által kijelölt személy kacsintással likvidálta a csoport-egy egy tagját. Nagyon ügyesek voltak a kicsik. Persze hamarosan mozgásigényük támadt, mellyel az idősek nem tarthattak lépést, és így a tető alatt sorversenyekben futkároztak. Ezalatt az idősek egy csoportja nótázással, sőt táncolással töltötte az idejét egy másik fedett helyen, többen beszélgettek egymással.

Szerencsére elállt az eső, kisütött a nap, és a zöldbe mentünk: a gyermekek a játszótéren futkároztak, hintáztak, mászókáztak, az idősek a korábbi árvi-zek vízszintjét szemlélték, sétáltak, beszélgettek a zöldben.

Közös fotó is készült a népes csapatról.

Hamar eltelt a két óra, és már közeledett a gőzös, hogy visszavigyen minket a kiindulópontra. Hazafelé nem etették az állatokat, de láthattunk fácánt, szarvast és vaddisznót. Buszba szálltunk és hazaindultunk. A gyer-

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

mekek megéheztek, elfogyasztották a maradék elemőzsiájukat, és nagyon sokat mély alvásba szenderültek el. Az idősök is eltikkadtak, szunyókáltak, viszont egy-egy részük beszélgetve érkezett haza. Igazán felejthetetlen volt a kirándulás, melyre a pályázati támogatás nélkül biztos, hogy nem került volna sor! Az élmények éltetnek minket!

8.6.4. Látogatás a pécsi állatkertbe, Máriagyűdre: – – –

8.6.5. Hajókirándulás: – – –

Nem valósult meg, helyette: nosztalgia vasutazás a Gemenci erdőben

9. A mese bűvölete

9.1. A mese nemcsak a gyermekeké. Cél: helyi mesélők meghívása az idősök klubjába, aki a fiatalok és idősök számára egyaránt mesét mond. A szerzett élmény megosztása egymással. Beszélgetés a régi korok mesehallgatási szokásairól. Mesemondó verseny.

Levezeti: szakpedagógus, idősök klubja vezető

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

9.2. A Kárpát-medence mesekincse: „Serkenj lelkem” Sebestyén István bukovinai székely Tolna megyei (kakasdi) mesemondó meghívott előadó előadásában verses köszöntők, mondák, népszokás részletek, tréfás mesék hallgatása. Beszélgetés a mesemondóval.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

9.3. Mi is leszünk szülők! Hogyan mondjunk meséket gyermekeinknek? Általános iskolai és gimnazista hallgatók bevonása a programba. Boldizsár Ildikó előadása a meseterápiáról. A mese szerepe a gyógyításban. Interaktív kapcsolat a résztvevőkkel. Időtartam: 2×60 perc: – – –

9.4. Mese feldolgozása: – – –

Bábkészítés, mese eljátszása – színjátszókör kialakítása az idősök és fiatalok között.

Vezeti: drámapedagógus szaktanár. Időtartam: több alkalommal.

Gyöng IK	Diósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

Beszámoló a résztvevők írásából:

A gimnázium kultúrterme adott helyet az előadásnak, kezdésre meg is telt gimnazistákkal és az idősekkel.

Az előadó köszöntötte a hallgatóságot, ízes, székely beszéde mindenkit megragadott. Meséket mesélt, székelyföldről, az ott használatos szavakkal pl: csürke, húzza a csendet (horkol) stb.

Nagy nevetések, vastaps kísérte végig az előadást.

Meséibe székely dalokat is beleszótt, nagyon szép, érces hangon. Külön mondott mesét kisebbeknek, felhívta a figyelmét a gimis fiúknak a házasságkötéssel kapcsolatban a nekik szóló mesében.

Nagyon élvezetes, hangulatos előadást láthattunk.

10. Közös sportesemény

Május 3. hetében a szokásos „Kihívás Napján” az időseket és gyermekeket megmozgató közös sporttevékenység zajlott. A feladatsor az idősek klubjában a résztvevők által közös beszélgetés formájában állt össze.

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

A beszélgetés levezetője: idősek klubja vezető. A sporteseményen jelen levők: szaktanár, idősek klubja dolgozói. Mindannyian részt vettek a programon.

Gyöng IK	Díósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

11. Országos jelentőségű kulturális örökség emlékei a kistérségben – Ozorai Pipo vára

Délelőtti program 2–3 óra időtartamban

A Generációk Együttműködése Program köszöntője és összefoglalása

- a várban található állandó Eszterházy emlékkiállítás megtekintése,
- a „Puszták népe” írója állandó kiállításának megtekintése

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

Ebéd (Az önkormányzat főzőkonyhája által biztosított)

Délutáni program 3 óra időtartamban:

Mare Temporis Történelmi Hagyományokért Alapítvány élő interpretációs játéka „Mulatságok Mátyás király udvarában” címmel zajlott.

Az országos hírű közalapítvány a repertoárjából a résztvevők elé idézte a reneszánsz udvart: A szereplők elvegyültek a tömegben, különböző feladatokat látnak el, szerepükhöz illő jeleneteket adtak elő, jöttek-mentek a látogatók között, velük beszédbe elegyedtek, mintegy testközelbe hozták számukra a reneszánsz életet.

A keretjátékhoz Mátyás korában született anekdotákat, fabulákat adtak elő. Nézőink gyönyörködhetnek mutatványosaink produkciójukban, együtt izgulhattak a párbajok bátor résztvevőivel a győzelemért, s az udvar hölgyei és urai színpompás csokrát nyújtották a korabeli reneszánsz táncoknak.

- reneszánsz táncház
- udvarhölgy képző
- apródoskola
- ügyességi játékok

GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

- logikai játszótér korabeli játékokkal
- mesemondás: tündérmesék,
Mátyás király meséi – felnőtteknek is
- alternatív program: a katolikus templom megtekintése

Gyöng IK	Díósberény IK	Szakadát IK	Ozora IK	Regöly IK

Gyöng, 2011. május 31.